

Możemy powstrzymać katastrofę klimatyczną

Briefing na temat specjalnego raportu IPCC o ograniczeniu wzrostu średniej globalnej temperatury do 1,5°C.

Październik 2018

Czym jest IPCC?

Skrót IPCC oznacza Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (ang. *Intergovernmental Panel on Climate Change*). To organizacja naukowa, w której skład wchodzi 195 państw, założona w celu dostarczania władzom na wszystkich szczeblach podstaw naukowych do kształtowania strategii politycznych. Nie prowadzi własnych badań, lecz dokonuje oceny istniejących już publikacji naukowych.

Raport specjalny IPCC

To raport, w którym wiodący światowi badacze klimatu określają, co jest niezbędne, by w myśl porozumienia paryskiego zatrzymać wzrost średniej globalnej temperatury na poziomie 1,5°C co pomoże zapobiec katastrofie klimatycznej. Raport określi również, czym skutkowałoby niespełnienie tych kryteriów.

Czym różni się raport IPCC od innych raportów klimatycznych?

Jest to raport zamówiony w 2015 r. przez państwa-sygnatariuszy porozumienia paryskiego, które zadały IPCC pytanie o to, co powinny zrobić, aby zrealizować cele przyjęte podczas Szczytu Klimatycznego w Paryżu.

Raport odegra znaczącą rolę w dostarczeniu wskazówek umożliwiających osiągnięcie celów porozumienia paryskiego. Jedną z nich będzie zwrócenie uwagi państw na konieczność zwiększenia swoich ambicji dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2020 r., tak zwanych wkładów krajowych (ang. *Nationally Determined Contributions*, NDC).

Co czyni raport „specjalnym”?

Raport zwany jest „raportem specjalnym” z uwagi na swój format i funkcję, jaką pełni w systemie IPCC. Tego rodzaju raporty w żargonie ONZ zwie się właśnie „specjalnymi”. Jednocześnie raport ten jest wyjątkowy z wielu innych powodów. IPCC istnieje od 30 lat, regularnie dostarczając raportów, w których poddaje naukowej ocenie wszystkie możliwe aspekty zmiany klimatu. Nigdy wcześniej jednak nie postawiono IPCC przed takim wyzwaniem. Naukowców poproszono o ocenę tego, jak można powstrzymać katastrofę klimatyczną.

Dlaczego ten raport jest ważny?

Raport **będzie punktem zwrotnym** w rozumieniu wyzwania klimatycznego i kształtowaniu działań związanych ze zmianą klimatu. Porozumienie paryskie jasno pokazało, że potrzeba reakcji na zagrożenie jest **pilniejsza niż sądziliśmy**: zmiana klimatu już nadeszła, sytuacja szybko się pogarsza i jesteśmy bliżej prowadzących nas na skraj katastrofy punktów krytycznych niż sądziliśmy. Najnowsze doniesienia naukowe oraz obserwacje czynione na całym świecie pokazują, że – wbrew temu, co sądziliśmy wcześniej – ograniczenie wzrostu średniej globalnej temperatury do 2°C nie ochroni nas przed żadnym z kluczowych zagrożeń kryzysu klimatycznego. Punkt graniczny określany jako 2°C utracił swoje naukowe podstawy. Raport IPCC potwierdzi, iż ograniczenia wzrostu temperatur do 1,5°C nie należy już postrzegać jako celu „ambitnego” czy też „celu państw najbardziej narażonych na skutki zmiany klimatu”, ale raczej jako **warunek konieczny do opanowania kryzysu klimatycznego**.

Punkt graniczny – 1,5°C

Już teraz wiemy, że ograniczenie wzrostu średniej globalnej temperatury do 1,5°C będzie ogromnym wyzwaniem, gdyż w bardzo krótkim czasie będziemy musieli zmodyfikować podstawy światowej gospodarki. Jest to jednak działanie warte zachodu.

Wszystkie światła alarmowe naszej planety zapaliły się już na czerwono przy „zaledwie” 1-stopniowym wzroście średniej globalnej temperatury w stosunku do poziomów z okresu przedindustrialnego: w zastraszająco szybkim tempie topnieje lód na obu biegunach, na całym świecie bite są rekordy temperatur, niszczycielskie pożary rozprzestrzeniają się na niespotykaną dotąd skalę, połowa Wielkiej Rafy Koralowej umarła w ciągu zaledwie dwóch lat... Lista jest długa.

Fala upałów, której doświadczyliśmy w Europie tego lata, nie jest czymś, czego oczekiwaliśmy przy zaledwie 1-stopniowym ociepleniu klimatu. W opublikowanym niedawno [artykule](#) dotyczącym zbliżania się do punktów krytycznych, naukowcy zwracają uwagę na to, że punkt, w którym nie ma już odwrotu może być bliżej niż sądzimy. Po jego przekroczeniu żadne ograniczenie emisji nie będzie w stanie niczemu przeciwdziałać z uwagi efekt domina, w którym jedne zdarzenia klimatyczne wywołają kolejne, przekształcając Ziemię nieodwracalnie w jedną wielką szklarnię.

Artykuł ukazał się zbyt późno, by mógł zostać ujęty w raporcie IPCC, jednak dostarcza dobrej lektury wstępnej na temat tego, dlaczego **powinniśmy zrobić wszystko, co w naszej mocy, by zapobiec dalszemu wzrostowi globalnej temperatury powyżej 1,5°C.**

Zgodnie z ostatnimi doniesieniami naukowców z [Uniwersytetu Stanforda](#) oraz zespołu badaczy z [Oxfordu](#) ograniczenie ocieplenia klimatu do maksymalnej wartości 1,5°C w porównaniu do epoki przedindustrialnej przyniosłoby ogromne korzyści dla światowej gospodarki i PKB.

Co będzie zawierał raport?

Pełna wersja raportu będzie liczyła ponad 1000 stron (wraz z załącznikami i bibliografią) i będzie dotyczyła licznych aspektów badawczych w zakresie prognozy 1,5-stopniowej. To, co zostanie przyjęte i ujrzy światło dzienne 8 października br. w Korei to ponad 20-stronicowe podsumowanie raportu. W całości raport zostanie opublikowany zaledwie kilka tygodni później, po wprowadzeniu finalnych poprawek.

Raport podda ocenie badania naukowe w zakresie wzrostu temperatury o maksymalnie 1,5°C pod wieloma kątami, a mianowicie:

- Jak daleko nam do prognozy 1,5 stopniowej od ocieplenia, którego już doświadczamy i jeszcze nieuchronnie doświadczymy bez względu na nasze działania?
- W jaki sposób osiągnięcie prognozy 1,5°C wpłynie na życie na naszej planecie i nasze warunki bytowe, a także jak szybko będą postępować owe skutki, jeśli ocieplenie osiągnie lub przekroczy poziom 2°C?
- Jak szybko trzeba będzie ograniczyć emisję dwutlenku węgla i innych zanieczyszczeń, jeśli chcemy zredukować wzrost ocieplenia do 1,5°C?
- Jak szybko trzeba będzie zastąpić nasze systemy energetyczne oparte na spalaniu paliw kopalnych systemami bezemisyjnymi (odnawialne źródła energii i podnoszenie efektywności energetycznej)?
- W jaki sposób trzeba będzie dostosować nasz system produkcji żywności, przemysł, budownictwo i styl życia w świecie, który chce się ustrzec przed katastrofą klimatyczną?
- Jakie wymierne korzyści przyniesie nam ograniczenie wzrostu temperatury do 1,5°C?

Pełniejszy obraz tego, czego możemy się spodziewać zawiera [zarys raportu](#).

Raport NIE wskaże jednak poszczególnym państwom tego, co powinny, a czego nie powinny robić, by wejść na ścieżkę ograniczenia ocieplenia do 1,5°C, ani tego, co dla konkretnego kraju mogłyby oznaczać różne prognozy ocieplenia klimatu. Raport skupia się przede wszystkim na zmianach koniecznych do wprowadzenia w skali globalnej, choć przy ocenie skutków również zawiera wnioski dla poszczególnych regionów.

Co dalej?

IPCC pomoże rządów państw, inwestorom oraz samorządom zrozumieć to, jak szybko musimy odejść od paliw kopalnych, aby zapobiec katastrofie klimatycznej. Jednak raport IPCC nie będzie zawierać zaleceń politycznych. Zatem zamiast mówić rządów, co dokładnie mają robić, raport podda ocenie różne ścieżki działania, jakie będą mogły podjąć rządy państw w celu uzyskania określonego wyniku – w tym przypadku ograniczenia wzrostu średniej globalnej temperatury do maksymalnego poziomu 1,5°C. Opcje te będą bazować na dostępnej literaturze naukowej dotyczącej różnorodnych ścieżek ograniczania emisji: od takich, które zakładają szybkie zmniejszenie zużycia paliw kopalnych po takie, w których przedłuża się wykorzystanie paliw kopalnych, zakładając, że emisje te (CO₂) zostaną w którymś momencie usunięte z atmosfery dzięki wdrożeniu na skalę masową tzw. technologii NET (ang. *negative emission technologies*) – podejście to jest szeroko krytykowane, również przez [Naukową Radę Doradcą Akademii Europejskich](#) (EASAC).

Scenariusz niskiego zapotrzebowania na energię (ang. *Low Energy Demand, LED*), opracowany przez organizację naukową IASA, stanowi jedną z dróg osiągnięcia celu 1,5°C, w ramach której zużycie paliw kopalnych spadałoby bardzo szybko dzięki zmianom technologicznym i modyfikacji sposobu produkcji związanych z podnoszeniem efektywności i redukcją wykorzystania zasobów. Przyjęcie tej ścieżki poskutkowałoby **ograniczeniem zużycia ropy o połowę, węgla o trzy czwarte, a gazu o ponad jedną trzecią** od 2020 do 2030 r., co stałoby się możliwe dzięki szybko wprowadzanym innowacjom docelowym, w tym nowym technologiom, modelom biznesowym i zachowaniom przynoszącym skokowy wzrost efektywności energetycznej i ograniczenie zapotrzebowania na zasoby naturalne. Skala i tempo ograniczenia zużycia paliw kopalnych muszą być ambitne, jeśli mamy uniknąć drastycznego wzrostu temperatury i uciekania się do usuwania z atmosfery zanieczyszczeń przy użyciu problematycznych i o wątpliwej skuteczności technologii, takich jak wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla z wykorzystaniem energii z biomasy (ang. *Biomass Energy combined with Carbon Capture and Storage, BECCS*).

Specjalny raport IPCC w sprawie ograniczenia wzrostu średniej globalnej temperatury do 1,5°C będzie bezpośrednio omawiany podczas tzw. [dialogu Talanoa](#), który odbędzie się w ramach grudniowych negocjacji klimatycznych ONZ (COP24). To etap, w którym rządy państw przedyskutują to, jak odnieść się do faktu, iż uznano 1,5°C za próg wzrostu temperatury, którego nie wolno nam przekroczyć, oraz że aktualne wkłady poszczególnych państw ustalone na szczelbu krajowym (NDC) doprowadziłyby nas do ponad 3-stopniowego wzrostu temperatury.

Oczekujemy od rządów państw, by do czasu Szczytu Klimatycznego COP24, który odbędzie się w grudniu br. w Katowicach, przestudiowały raport IPCC, tak, aby były gotowe zobowiązać się do podjęcia wszelkich możliwych działań na rzecz istotnej rewizji aktualnych celów ograniczenia emisji do 2030 r., a także zaproponować nowe cele do 2020 r., pozwalające sprostać wyzwaniu jakie wynika z konieczności ograniczenia wzrostu średniej globalnej temperatury na poziomie 1,5°C.

“Świat przemówił. Chce ograniczenia dalszego wzrostu temperatur do 1,5°C ponad poziomy historyczne. Aby to osiągnąć musi się zmienić wszystko.”
(Prof. Piers Forster, Uniwersytet w Leeds)

Kontakt:

Katarzyna Guzek - rzeczniczka prasowa Greenpeace, tel. 500 236 211, email: katarzyna.guzek@greenpeace.org

Marek Józefiak - koordynator kampanii Greenpeace ds. klimatu i energii, tel. 539 544 538, email: marek.jozefiak@greenpeace.org

Greenpeace to międzynarodowa organizacja pozarządowa, działająca na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Organizacja koncentruje swoje działania na najbardziej istotnych, zarówno globalnych jak i lokalnych, zagrożeniach dla bioróżnorodności i środowiska. Aby zachować swoją niezależność, organizacja nie przyjmuje dotacji od rządów, partii politycznych i korporacji. Działania finansowane są dzięki wsparciu indywidualnych darczyńców. W Polsce Greenpeace działa od 2004 roku. Siedziba biura znajduje się w Warszawie.

www.greenpeace.pl | facebook.com/greenpeacepl | twitter.com/Greenpeace_PL